

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 24Co/104/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2115230023
Dátum vydania rozhodnutia: 24. 01. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Andrea Dudášová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2024:2115230023.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave, v spore žalobkyne: A. B., nar. XX.X.XXXX, bytom B. XXX, v konaní zastúpená procesným opatrovníkom: C. A. B., nar. XX.X.XXXX, bytom B. XXX, žalobkyňa zastúpená advokátom: JUDr. Peter Harakály, Mlynská 28, Košice, proti žalovanému: Slovenská kancelária poisťovateľov, Trnavská cesta 82, Bratislava, IČO: 36 062 235, o náhradu straty na zárobku, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Trnava zo dňa 14. februára 2018, č.k. 19C/566/2015-114, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ruší a vec mu vracia na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Súd prvej inštancie rozsudkom napadnutým odvolaním zamietol žalobu žalobkyne, ktorou sa domáhala vydania rozhodnutia, ktorým súd určí žalovanému povinnosť zaplatiť jej úrazovú rentu za obdobie od 13.5.2010 do 31.12.2015 v sume 27.177,67 eur a platiť jej trvale mesačne úrazovú rentu v sume 424,55 eur od 1.1.2016 vždy do 15. dňa mesiaca, spolu s úrokom s omeškania vo výške 5,05% ročne od 16. dňa toho ktorého mesiaca do zaplatenia. Zároveň rozhodol, že žalovaný má nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%. Žalobkyňa žalobu odôvodnila tým, že dňa 26.1.2009 na ceste č. IM/5046 v smere D. - E. viedol F. G. motorové vozidlo Ford Transit, neprispôsobil rýchlosť jazdy stavu a povahe vozovky, v dôsledku čoho dostal šmyk, prešiel do protismeru, kde prednou časťou narazil do protiidúceho osobného motorového vozidla zn. BMW, ktoré viedla žalobkyňa. Žalobkyňa v dôsledku zrážky utrpela škodu na zdraví. Vodič motorového vozidla Ford Transit bol za tento skutok uznaný vinným rozsudkom Okresného súdu Trnava, sp.zn. 4T/4/2010 zo dňa 29.1.2010. V zmysle § 420 ods. 1, § 427 ods. 1 a 2 OZ je daná zodpovednosť za škodu vodiča motorového vozidla Ford Transit, ku ktorému nebola ku dňu dopravnej nehody uzatvorená platná poisťná zmluva pre prípad zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou tohto motorového vozidla. V takomto prípade poskytuje poisťné plnenie Slovenská kancelária poisťovateľov z garančného fondu. Žalobkyňa sa v dôsledku úrazu, ktorý utrpela pri dopravnej nehode stala invalidnou, pričom miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v jej prípade bola Sociálnou poisťovňou stanovená vo výške 75%. Pred dopravnou nehodou bola žalobkyňa samostatne zárobkovo činnou osobou so živnosťou na predmet podnikania kaderníctvo, vizážistické služby a kúpa tovaru na účely jeho predaja konečnému spotrebiteľovi. V dôsledku poškodenia zdravia a trvalých následkov stratila možnosť dosahovať zárobok v pracovných činnostiach, ktoré predtým vykonávala. V rozsahu, v akom stratila možnosť v súčasnosti a do budúcnosti dosahovať zárobok, jej teda vznikla a bude vznikať škoda spočívajúca v strate na zárobku. Pri rozhodovaní o nároku na náhradu straty na zárobku v prípadoch, kedy nie je exaktne známy príjem poškodeného zo zárobkovej činnosti, do budúcnosti súdna prax uprednostnila pri rozhodovaní o tomto nároku poškodeného posudzovanie budúcich zárobkových možností poškodeného v čo možno najreálnejšej rovine. Takýto prístup k výkladu ust. § 445 bol uprednostnený pred jeho doslovným výkladom odvolávajúcím sa výlučne na posudzovanie nároku podľa priemerného zárobku poškodeného, ktorý dosahoval pred poškodením zdravia. Žalobkyňa mala živnostenské oprávnenie len obdobie troch rokov, nemohla plne rozvinúť samostatnú zárobkovú činnosť, čo sa následne prejavilo aj vo výsledku

daňových priznaní v období pred vznikom škody. Mala ukončené stredné odborné vzdelanie v odbore kaderník, ako aj stredné odborné vzdelanie s maturitou v odbore vlasová kozmetika, kozmetička a vizážistka. Prax v uvedených odboroch nadobudla jednak počas praktického vyučovania na strednej odbornej škole a následne v Salóne H. I. B.. Následne začala prevádzkovať samostatnú zárobkovú činnosť v predmetných odboroch a za tým účelom mala prenajatý nebytový priestor na adrese J. XX, D.. Zúčastňovala sa rôznych školení, čím dosahovala zvyšovanie svojej kvalifikácie a zlepšovanie zručností. Rozhodujúcim obdobím v danom prípade je kalendárny rok predchádzajúci kalendárnemu roku, v ktorom došlo k úrazu, teda rok 2008, v ktorom bola priemerná mesačná mzda v národnom hospodárstve v sume 21.782 Sk. Pre účely výpočtu denného vymeriavacieho základu treba uvažovať s priemerným ročným príjmom dosahovaným v národnom hospodárstve, teda s príjmom 261.384,00 Sk a tento vydeliť počtom dní rozhodujúceho obdobia, teda 366 dní. Denný vymeriavací základ pri analogickom použití ustanovení § 84 ods. 1 a § 138 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. je suma 714.164 Sk, čo je po prepočte 23.706 eur. Ďalšou rozhodujúcou veličinou pre stanovenie výšky úrazovej renty je percentuálny pokles pracovnej schopnosti, ktorý sa posudzuje v súvislosti s plnením pracovných úloh. S prihliadnutím na zdravotné postihnutie žalobkyne je zrejmé, že vzhľadom na jej zdravotný stav nemôže tieto činnosti ani čiastočne vykonávať. Teda miera poklesu schopnosti vykonávať jej doterajšiu činnosť kaderníka a vizážistu je v rozsahu 100%. Žalobkyňa mala ku dňu 13.5.2010 nárok na mesačnú úrazovú rentu v sume 376,25 eur. Uvedená renta sa následne zvyšuje v zmysle ustanovení § 89 ods. 8 až 10 Zákona č. 461/2003 Z.z.. Kapitalizovaná časť nároku na úrazovú rentu žalobkyne za obdobie od 13.5.2010 do 31.12.2015 predstavuje sumu 27.177,67 eur. Do budúca počnúc 1.1.2016 si žalobkyňa uplatňuje mesačnú úrazovú rentu vo výške 424,55 eur. V právnej veci žalobkyne proti žalovanej o náhradu škody z ublíženia na zdraví vedenej na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 37C/138/2013 bol vypracovaný znalecký posudok č. 38/2014 MUDr. Mária Straku, znalca z odboru zdravotníctvo, odvetvie psychiatria. Podľa záverov posudku žalobkyňa od 26.1.2009 do 9.4.2013, resp. do vypracovania znaleckého posudku trpí duševnou poruchou, a to stredne ťažkým až ťažkým organickým psychosyndrómom po kraniocerebrálnej traume. Nie je z hľadiska psychiatrického schopná vykonávať žiadne právne úkony od dátumu úrazu až ku dňu vypracovania posudku. Zdravotný stav žalobkyne v období od 26.1.2009 a následne do 9.4.2013 vylučuje, aby bola schopná vykonávať akékoľvek právne úkony v tomto období slobodne a vážne. Jej stav vylučuje porozumieť akémukoľvek právnenému úkonu a posúdeniu jeho následkov. Následne bol v tom istom konaní vypracovaný ďalší znalecký posudok č. 6/2015 Psychiatrickej nemocnice Philippa Pinela. Jeho závery potvrdili závery predchádzajúceho znaleckého posudku MUDr. Mária Straku v tom smere, že stav žalobkyne do 4.9.2011 vylučuje, aby bola spôsobilá vykonávať právne úkony. Tieto nebola spôsobilá vykonávať ani po októbri 2012 a ani v súčasnosti. Žalovaný namietol premlčanie na všetky nároky, ktoré boli splatné od 13.5.2010 do 17.12.2013, nakoľko tieto sa premlčujú v dvojročnej premlčacej lehote. Ak by sa súd nestotožnil s názorom žalovaného na premlčanie nároku, poukazuje na to, že žalobný návrh stojí absolútne na hlinených nohách a je sprevádzaný nezlučiteľnými analógiami a dokonca svojvoľne pozmeneným vzorcom na výpočet straty na zárobku, keď napriek skutočnosti, že zákon ukladá počítať pri výpočte s mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť - v tomto prípade 75 %, zástupca žalobkyne tento výpočet zmenil a svojvoľne počítal so 100% mierou poklesu. Žalobkyňa bola v čase úrazu samostatne zárobkovo činnou osobou. Z uvedeného vyplýva záver, že žalobkyňa nemá nárok na náhradu straty na zárobku, ktorá sa vzťahuje len na zamestnancov a ďalšie tam uvedené osoby. Môže si uplatňovať jedine ušlý zisk. Takýto ušlý zisk si ale žalobkyňa neuplatnila, je zrejmé, že strata na zárobku má podľa žalovaného zohľadňovať skutočný priemerný zárobok poškodeného pred úrazu. Tomuto ustanoveniu priamo odporuje úvaha právneho zástupcu žalobkyne, ktorý napriek tomu, že žalobkyňa dosiahla v rozhodujúcom období ročný zárobok 31.660,- Sk po zdanení, úvahou a analógiou sa právny zástupca žalobkyne dostal k ročnému zárobku 261.384,- Sk, čo je viac ako 8-násobok reálneho príjmu žalobkyne. Pri uhrádzaní invalidného dôchodku vo výške viac ako 200 eur mesačne je zrejmé, že žalobkyňa nemá nárok na žiadny ďalší dôchodok, ktorý by mal vyrovnávať jej príjem pred úrazu, nakoľko invalidný dôchodok predstavuje cca 3-násobok toho, čo reálne ako zisk uviedla v daňovom priznaní. Právne súd prvej inštancie vec posúdil podľa § 445, § 447 OZ, podľa § 88 ods. 1, § 89 ods. 1, 2, § 84 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení. Žalobkyňa sa v danej veci domáhala náhrady straty na zárobku pri invalidite. Nebolo sporné, že utrpela zranenia, z ktorých si odvodzuje svoj nárok pri dopravnej nehode dňa 26.1.2009. Sporná nebola ani pasívna legitímácia žalovaného. Žalovaný namietal procesný nedostatok a to absenciu platného plnomocenstva na zastupovanie žalobkyne v konaní, vzniesol námietku premlčania nároku a napokon spochybnil existenciu nároku žalobkyne na stratu na zárobku. Súd prvej inštancie sa tak zaoberal namietaným procesným nedostatkom a to absenciou platne udeleného plnomocenstva JUDr. Petrovi Harakálymu na podanie žaloby a zastupovanie v konaní. V konaní nebolo sporné, že žalobkyňa

minimálne ku dňu 2.9.2015 nebola spôsobilá pred súdom konať samostatne ako účastníčka konania, preto súd vzhľadom na duševný stav žalobkyne, ktorá nie je schopná samostatne konať pred súdom, uznesením č.k. 19C/566/2015-104 zo dňa 4.9.2017 jej ustanovil procesného opatrovníka v predmetnom konaní, ktorý pred začatím pojednávania dňa 14.2.2018 do zápisnice udelil JUDr. Petrovi Harakálymu plnomocenstvo na zastupovanie žalobkyne v predmetnom konaní. Týmto procesným úkonom mal súd nedostatok platne udeleného plnomocenstva za odstránený, keďže tento nedostatok procesnej podmienky bol odstrániteľným nedostatkom. Týmto úkonom boli schválené aj úkony urobené JUDr. Harakálym ako zástupcom žalobkyne, ku ktorým došlo pred podpisom plnomocenstva dňa 14.2.2018. Ďalej sa súd zaoberal námietkou premlčania, tu poukázal na ust. § 106 ods. 1, 2 a § 113 OZ. Skonštatoval, že zo záverov znaleckého posudku č. 6/2015 súdom ustanovenej znaleckej organizácie zo dňa 2.9.2015, v konaní vedenom na OS Trnava pod sp.zn. 37C/133/2013, v ktorom sa žalobkyňa A. B. domáhala náhrady škody z ublíženia na zdraví, jednoznačne vyplynulo, že jej zdravotný stav v období od 26.1.2009 do 9.4.2011 a následne do presne neurčiteľného obdobia r. 2012 bol ovplyvnený duševnou poruchou, pre ktorú nebola spôsobilá vykonávať právne úkony, že by právnomu úkonu ňou vykonanému rozumela, že by vedela posúdiť jeho následky, samostatne vykonávať právne úkony nebola ani po októbri 2012. V čase od 9.4.2013 bol a je jej psychický stav zlepšený do tej miery, že bola a je schopná chápať podstatu súdneho konania, ale nie je schopná chápať detaily konania a jeho priebehu, ani možných následkov bez trvalej asistencie opatrovníka, a ani aktuálne nie je spôsobilá pred súdom konať samostatne ako účastníčka konania. Žalobkyňa doposiaľ nebola formálne pozbavená či obmedzená v spôsobilosti na právne úkony, vzhľadom na to však, že trpí duševnou poruchou a nie je schopná vykonávať žiadne právne úkony, jej bol uznesením v tomto konaní zo dňa 4.9.2017 ustanovený procesný opatrovník. Rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť dňa 26.10.2017. Začiatok plynutia premlčacej doby podľa § 113 veta prvá OZ sa tak odvíja od okamihu ustanovenia zákonného zástupcu. 2-ročná subjektívna premlčacia doba preto začala plynúť najskôr od 27.10.2017. Žaloba bola podaná už pred týmto dátumom 17.12.2015, preto možno konštatovať, že námietka premlčania nie je dôvodná. Pokiaľ sa týka samotného nároku na náhradu straty na zárobku, tak v zmysle § 445 OZ za stratu na zárobku treba považovať rozdiel medzi príjmami, ktoré poškodený dosahoval pred poškodením a príjmami, ktoré má alebo môže dosahovať po poškodení zdravia. Z ust. § 447 OZ vyplýva, že strata na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti alebo pri invalidite predstavuje majetkovú ujmu, ktorá vyplýva z rozdielu medzi zárobkom poškodeného pred vznikom škody a zárobkom po poškodení s pripočítaním prípadného invalidného alebo čiastočného invalidného dôchodku. Až vtedy, keď sa dôsledky zhoršenia zdravotného stavu prejavia v majetkovej sfére poškodeného znížením príjmov, dochádza ku vzniku škody. Meradlom tejto ujmy je porovnanie priemerného zárobku pred poškodením s novodosahovaným príjmom, ktorý je závislý aj od toho, či a v akej výške poškodený poberá invalidný dôchodok. Žalobkyňa bola v čase úrazu samostatne zárobkovo činnou osobou vykonávajúcou živnosť, živnostenské oprávnenie získala dňa 22.11.2005. Príjem zo živnosti za rok 2008, ktorý bol rozhodným obdobím pre posúdenie nároku a výšky úrazovej renty, bol vo výške 173.805,- Sk, výdavky boli vo výške 134.719,- Sk, základ dane bol vo výške 39.086,- Sk, daň na úhradu 0,-Sk; t.j. mesačný príjem bol 2.638,- Sk, čo je 87,57 eur. Žalobkyňa bol s účinnosťou od 13.5.2010 priznaný invalidný dôchodok vo výške 200,60 eur mesačne a s účinnosťou od 1.1.2011 poberá invalidný dôchodok vo výške 204,30 eur. Za stratu na zárobku treba považovať rozdiel medzi príjmami, ktoré poškodený dosahoval pred poškodením a príjmami, ktoré má alebo môže dosahovať po poškodení zdravia, zárobkom poškodeného, ktorý nie je zamestnancom, ale na svoje živobytie si zarába vlastnou podnikateľskou činnosťou, sú jeho príjmy z podnikania, spravidla také príjmy a v takej výške, ako uvádza vo svojom daňovom priznaní. Zástupca žalobkyne vychádzal pri výpočte uplatneného nároku z priemernej mesačnej mzdy v národnom hospodárstve SR v sume 21.782,- Sk ako pravdepodobného zárobku dosahovaného v budúcnosti žalobkyňou, čo považoval za spravodlivé, keď žalobkyňa mala všetky predpoklady, aby sa v budúcnosti riadne uplatnila vo svojom odbore. Súd sa stotožňuje s názorom žalovaného, že v danom prípade je zárobok žalobkyne v rozhodujúcom období, t.j. v roku 2008 objektívne zistiteľný z daňového priznania za rok 2008, nebol dôvod, aby súd vychádzal z predpokladaného príjmu žalobkyne v budúcnosti, keď sa nemožno stotožniť s argumentáciou zástupcu žalobkyne, že táto v roku 2008 samostatnú zárobkovú činnosť na základe živnosti len rozbiehala a musela vložiť investície. Žalobkyňa živnostenské oprávnenie získala dňa 22.11.2005, ku škode na jej zdraví došlo pri nehode dňa 26.1.2009. Pre posúdenie predmetného nároku je podľa názoru súdu irelevantné, kedy žalobkyňa reálne začala s podnikaním, keď v konaní neboli tvrdené žiadne skutočnosti, ktoré by preukazovali, že na jej strane existovali objektívne prekážky, ktoré jej bránili, aby s podnikaním začala už v čase keď jej vzniklo živnostenské oprávnenie. Vzhľadom na uvedené, keďže žalobkyňa bol priznaný invalidný dôchodok najskôr 200,60 eur a v súčasnosti 204,30 eur, t.j. cca 3-násobok toho, čo reálne ako zisk uviedla v daňovom priznaní za rok 2008, podľa názoru súdu tak žalobkyňa nemá nárok

na stratu na zárobku a preto žalobu ako nedôvodnú zamietol. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa ust. § 255 ods. 1, § 262 ods. 1, 2 CSP, keď žalovaný bol v konaní plne úspešný, preto mu súd priznal nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu.

2. Proti tomuto rozsudku súdu prvej inštancie v zákonom určenej lehote podala odvolanie žalobkyňa, ktoré odôvodnila ustanovením § 365 ods. 1 písm. e), f) a h) CSP. Uviedla, že výklad ust. § 445 OZ sa aj v súdnej praxi poníma širšie, nakoľko sa vychádza zo všeobecných východísk právnej úpravy zodpovednosti za škodu. Jednou zo základných funkcií právnej úpravy zodpovednosti za škodu je totiž úhrada, reparácia, resp. kompenzácia majetkovej ujmy, ktorá vznikla na strane poškodeného v dôsledku konania alebo udalosti. Za určitých okolností, kedy je možné dôvodne predpokladať a spravodlivo očakávať, že poškodený by v budúcnosti pri riadnom behu veci dosahoval zárobok, ktorý pred spôsobením poškodenia zdravia nedosahoval vôbec, alebo dosahoval v nižšej výške, súdna prax pripúšťa vychádzať nie z priemerného zárobku poškodeného pred poškodením zdravia ale zo zárobku pravdepodobného. Poukázala žalobkyňa na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp.zn. 2 Cdo 32/02, v zmysle ktorého, nárok na náhradu za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti, má poškodený aj v prípade, ak v čase vzniku škody nebol zamestnaný. V tomto prípade musí preukázať, že po skončení pracovnej neschopnosti sa chcel stať osobou zárobkovo činnou, k čomu nedošlo len v dôsledku poškodenia. Podľa tohto rozsudku pri určení náhrady za stratu na zárobku pri invalidite a po skončení pracovnej neschopnosti by sa v prípade vzniku práva malo vychádzať z pravdepodobných príjmov, ktoré by žalobkyňa dosiahla s prihliadnutím na príjmy v rovnakom alebo podobnom predmete podnikania v danej lokalite po odpočítaní výdavkov potrebných na ich dosiahnutie. Žalobkyňa so skutočným výkonom podnikateľskej činnosti začala reálne až v roku 2008, o čom svedčí zmluva o podnájme nebytových priestorov zo dňa 31.12.2007, ktorú súdu predložila. Takže živnostenskú činnosť vykonávala približne rok predtým, než došlo u nej k vzniku poškodenia zdravia. Dôvodne poukazovala na to, že samostatnú zárobkovú činnosť, ktorou bolo podnikanie na základe živnosti, len rozbiehala. Je všeobecne známou skutočnosťou, že pri vzniku živnostenského oprávnenia a následne počas prvých rokov podnikateľskej činnosti, nevykazujú osoby dostatočné zárobky, nakoľko v prvotnom období vykonávania samostatnej zárobkovej činnosti, musia investovať väčšie množstvo výdavkov do materiálového vybavenia, aby mohli svoju samostatnú zárobkovú činnosť ďalej rozvíjať. Samotnou škodovou udalosťou bolo žalobkyni znemožnené riadne a úplne preukázateľne dokázať svoje zárobkové pomery po rozvinutí podnikateľskej činnosti. Žalobkyňa preukázala, že mala nepochybne potencionálne možnosti plne rozvinúť samostatnú zárobkovú činnosť. Mala všetky odborné predpoklady, aby túto v budúcnosti úspešne vykonávala a dosahovala tak minimálne zárobky v priemernej rovine zárobkov dosahovaných v rámci Slovenskej republiky. Súd prihliadal striktnie len na daňové priznanie za rok 2008. Údaje v tomto priznaní nie sú spôsobilé naplno preukázať ani riadny zárobok žalobkyne za daný rok 2008 (ako na to poukázal napr. aj Najvyšší súd Českej republiky v rozhodnutí sp. zn. 25Cdo/2016/98 zo dňa 24.1.2001) a už vôbec nie sú spôsobilé preukázať príjem žalobkyne, ktorý by v budúcnosti pri normálnom behu vecí dosahovala, nebyť poškodenia jej zdravia. Navyše skutkovo súd uzavrel vec tak, že žalobkyňa vykonávala podnikateľskú činnosť už od roku 2005, čo nie je v súlade so skutočnosťou. V skutočnosti túto začala vykonávať až v roku 2008, čoho jednoznačným dôkazom je fakt, že až v tomto roku podala prvýkrát daňové priznanie. Žalobkyňa v konaní výšku pravdepodobného zárobku odvodzovala od priemernej mzdy v národnom hospodárstve SR, neznamená to však, že išlo o jediný možný prístup k zisteniu pravdepodobného zárobku žalobkyne, a preto v konaní alternatívne navrhovala vykonať dokazovanie na zistenie možných zárobkov v odbore, v ktorom podnikala na základe svojho živnostenského oprávnenia, súd však takéto dokazovanie nepripustil, čím je naplnený odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. e) Civilného sporového poriadku. Poukázala tiež na to, že uplatnený nárok má ústavnoprávny rozmer. Žalobkyňa podala odvolanie aj voči výroku o náhrade trov konania, nakoľko tento je závislý od rozhodnutia vo veci samej. Navrhla, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zmenil, jej návrhu vyhovel, určil žalovanému povinnosť zaplatiť jej náhradu za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti za obdobie od 13.5.2010 do 31.12.2015 v sume 27.177,67 eur a tiež povinnosť platiť žalobkyni pravidelne mesačne úrazovú rentu 424,55 eur od 1.1.2016, vždy do 15. dňa mesiaca, spolu s úrokom z omeškania vo výške 5,05% ročne od 16. dňa toho ktorého mesiaca do zaplatenia a priznať jej náhradu trov prvoinštančného i odvolacieho konania v rozsahu 100%.

3. Žalovaný v písomnom vyjadrení k odvolaniu žalobkyne uviedol, že zotrváva na námietke premlčania na všetky nároky splatné od 13.5.2010 do 17.12.2013. Pripomenul, že žalobkyňa nebola súdom pozbavená spôsobilosťou na právne úkony, tak túto by mala preukazovať v každom konaní osobitne. Pokiaľ je pravdou, že nebola spôsobilá na právne úkony, mala by nastať zásadná prekážka v

podmienkach konania, t.j. že právny zástupca žalobkyne nemôže disponovať platným plnomocenstvom, keďže sám preukazuje nespôsobilosť svojej klientky. Pokiaľ by sa prijal fakt, že žalobkyňa je nespôsobilá, je potrebné poukázať na absolútnu neplatnosť všetkých úkonov, ktoré urobila vrátane podpisu plnomocenstva JUDr. Harakályho. Dodatočné zhojenie jednoznačne neprichádza do úvahy, ak žalobu na súd podal zástupca, ktorému v čase podania žaloby nebolo udelené platné plnomocenstvo na to oprávnenou osobou. Preto úkon v podobe podania žaloby JUDr. Harakályho nie je úkonom účastníka konania, a nemôže byť účinne dodatočne schválený. Žalovaný ďalej uviedol k neexistencii nároku na stratu na zárobku, že žalobkyňa cituje rozhodnutia, ktoré sa vzťahujú na úplne inú skutkovú situáciu. Žalobkyňou doložené rozhodnutia vychádzali zo skutkovej situácie, že poškodený v čase úrazu nedosahoval žiadny zárobok. Bol nečinný, resp. nezamestnaný. V danom prípade však žalobkyňa mala príjem pred úrazom presne zistiteľný a reálne existujúci, pričom vzhľadom k tomu, že výška invalidného dôchodku po úraze presiahla jeho výšku, nemá nárok na stratu na zárobku. Nie je žalovanému zrejmé, z akého dôvodu žalobkyňa poukazuje na judikatúru, ktorá rieši situácie, kedy poškodený nemal žiaden príjem. V žiadnom rozhodnutí sa neuvádza to, čo tvrdí žalobkyňa, t.j. že zárobok pred úrazom síce presne zistiteľný je, ale súd na neho prihliadať nebude a prizná viac. Žalobkyňa pred uzatvorením uvedenej zmluvy zo dňa 31.12.2007 o nájme nebytových priestorov vykonávala prácu kaderničky len v iných priestoroch a to hneď od roku 2005. Pracovala ako živnostník v iných kaderníctvach, pre iných živnostníkov, ale rozhodne nemožno tvrdiť, že podnikáť začala až v roku 2008. Žalobkyňa sa snaží navodiť dojem, že práve začala podnikáť keď sa jej stala nehoda, ale toto rozhodne nevyplýva z jej vyjadrení, kde prostredníctvom právneho zástupcu opakovane uvádzala, že ide iba o štvrtý rok podnikania a ešte by sa to práve rozbehlo. Žalobkyňa navrhla, aby sa v jej prípade vzal do úvahy ako pravdepodobný zárobok priemerná mzda v hospodárstve SR. Nakoľko je obtiažne zisťovať zárobky dosahované v obdobných odboroch ako žalobkyňa, napr. z dôvodu snahy podnikateľských subjektov optimalizovať, resp. minimalizovať daňový základ. Pokiaľ má živnostník platiť štátu dane, tak minimalizuje svoj zisk, aby platil dane čo najmenšie a odvoláva sa na zisky uvedené v daňovom priznaní ako reálne a správne. Pokiaľ však dôjde k úrazu, tak podnikateľ tvrdí, že tieto údaje nie sú reálne, nakoľko sa z nich má odvodiť strata na zárobku, ktorá mu už nevyhovuje. Takto to fungovať nemôže. Pokiaľ sa na základe daňového priznania platili dane, musí sa brať daňové priznanie ako doklad o dosahovaných príjmoch. Nemôže sa predsa podnikateľ pred štátom tváriť ako chudobný, celý tento stav mu aj zdokladuje a keď príde k úrazu, tak sa pred súdom bude tváriť, že to nebude reálne a že by zarobil viac. Najpodstatnejším je skutočnosť, že žalobkyňa bola v čase úrazu samostatne zárobkovo činnou osobou podnikajúcou na základe živnostenského oprávnenia. Z uvedeného vyplýva zásadný záver, že žalobkyňa nemá nárok na stratu na zárobku, táto sa v zmysle § 16 a 17 zákona č. 361/2003 Z.z. vzťahuje len na zamestnancov a ďalšie tam uvedené osoby. Ale môže si uplatňovať jedine ušlý zisk. Žalobkyňa ako podnikajúca fyzická osoba má nárok na ušlý zisk, ktorý je reálne zistiteľný, nakoľko z daňového priznania za rok 2008 vyplýva, že základom dane bola suma 39.086,- Sk, z čoho žalobkyňa zaplatila daň 7.426,- Sk. Zisk teda zodpovedal sume 1.050,92 eur ročne t.j. 87,57 eur mesačne. Z uvedeného je zrejmé, že žalobkyňa podnikala s týmto objektívnym výsledkom a keďže dávky sociálneho poistenia prevyšujú výšku zisku, je zrejmé, že nárok na ušlý zisk nie je daný. V zmysle § 445 OZ je zrejmé, že strata na zárobku má zohľadňovať skutočný priemerný zárobok poškodeného pred úrazom. Tomuto priamo odporuje úvaha právneho zástupcu žalobkyne, ktorý napriek tomu, že táto dosiahla v rozhodujúcom období ročný zárobok 31.660,- Sk po zdanení, úvahou a analógiou právneho zástupcu sa dopracovala žalobkyňa k ročnému zárobku 261.384,- Sk ročne, čo je viac ako 8-násobok jej reálneho príjmu. Úvahy o tom, že žalobkyňa bola len v štvrtom roku podnikania a že zisk by v neskoršom období rástol, sú iba špekuláciami. Žalovaný navrhol rozsudok ako vecne správny potvrdiť a priznať mu náhradu trov odvolacieho konania.

4. Žalobkyňa v písomnom vyjadrení k vyjadreniu žalovaného uviedla, že v zmysle § 113 OZ nespôsobilosť osoby na právne úkony, ktorá nemá zákonného zástupcu, je zásadnou zákonnou prekážkou uplynutia premlčacej doby ohľadne jej zákonných nárokov. Uvedené znalecké posudky sú riadnym dôkazom na preukázanie tejto tvrdennej skutočnosti, ak žalovaný túto tvrdenú skutočnosť a dôkazy na jej preukázanie spochybňuje, musí sám produkovať dôkaz spôsobilý poprieť, či spochybniť tvrdenie žalobkyne a predložiť dôkazy na preukázanie tohto tvrdenia. Podanie žaloby môže mať do istej miery aj hmotnoprávne účinky, ale jednoznačne ide o úkon procesného práva. Žalobou sa len uplatňuje v súdnom konaní existujúci hmotnoprávny nárok. Teda v žiadnom prípade nemožno podanie žaloby považovať za hmotnoprávny úkon. Nedostatok spôsobilosti samostatne konať pred súdom je na rozdiel od nedostatku procesnej subjektivity odstrániteľný nedostatok podmienky konania. K tvrdeniu žalovaného o nemožnosti účinne dodatočne schváliť úkon právneho zástupcu žalobkyne,

poukázala žalobkyňa na § 33 ods. 2 OZ. Trvá na skutočnosti, že živnostenské oprávnenie získala už dňa 22.11.2005, avšak so skutočným výkonom podnikateľskej činnosti reálne začala až v roku 2008. Takže v čase úrazu samostatnú zárobkovú činnosť len rozbiehala. V dôsledku spôsobenej škody na zdraví nemohla naplno rozvinúť svoju podnikateľskú činnosť a tým riadne preukázať dosahovanie možných príjmov z tejto činnosti, nie z vlastnej viny. Táto nevýhodná pozícia, v ktorej nemohla riadne preukázať svoje reálne zárobkové pomery po plnom rozvinutí a ustálení podnikateľskej činnosti, jej bola vnútená konaním škodcu, teda samotnou škodovou udalosťou jej bolo znemožnené riadne a úplne preukázateľne dokázať svoje zárobkové pomery po rozvinutí podnikateľskej činnosti. Súd prihliada striktnie len na daňové priznanie z roku 2008, údaje v ňom nie sú však spôsobilé naplno preukázať ani riadny zárobok žalobkyne za daný rok, ako na to poukázal napr. aj NS ČR v rozhodnutí 25Cdo 2016/98 zo dňa 24.1.2001 a už vôbec nie sú spôsobilé preukázať príjem žalobkyne, ktorý by v budúcnosti pri normálnom behu veci dosahovala, nebyť poškodenia jej zdravia. Neobstojí ani námietka žalovaného, že žalobkyňa si môže uplatňovať len náhradu ušlého zisku. Ustanovenie § 445 OZ, ako ustanovenie definujúce nárok žalobkyne na náhradu za stratu na zárobku, nikde vo svojom obsahu neuvádza podmienku, že poškodený musí byť pre vznik nároku bezpodmienečne v zamestnaneckom pomere v čase vzniku škody na zdraví. Právna teória ale aj rozhodovacia prax súdov zastáva názor, že pojem straty na zárobku použitý v ust. § 445 je širší pojem, ako len strata na mzde alebo na inom príjme z pracovnoprávneho vzťahu. Tento názor vychádza práve z toho, že OZ v ustanovení § 445 neviaže poskytnutie náhrady za stratu na zárobku na existenciu pracovného pomeru alebo iného pracovnoprávneho vzťahu v čase, keď došlo k poškodeniu zdravia. Ak príjem zo živnostenskej činnosti plní funkciu zárobku žalobkyne, je takýto príjem jednoznačne možné považovať za zárobok v zmysle § 445 OZ.

5. Žalovaný vo vyjadrení k vyjadreniu žalobkyne (odvolacia duplika) poukázal na skutočnosť, že žalobkyňou doložené rozhodnutia vychádzali z úplne inej skutkovej situácie, a síce, že poškodený v čase úrazu nedosahoval žiaden zárobok a existovala potreba tento kvantifikovať. Žalobkyňa však mala pre úrazom príjem presne zistiteľný a reálne existujúci, pričom výška invalidného dôchodku po úraze presiahla jeho výšku, nemá nárok na stratu na zárobku. Žalovanému nie je zrejmé z akého dôvodu žalobkyňa poukazuje na judikatúru, ktorá rieši situácie, kedy poškodený v čase úrazu žiadny príjem nemal a bolo potrebné ho nejakým spôsobom kvantifikovať, nakoľko žiadne objektívne doklady, potvrdenia resp. daňové priznania k nemu neexistovali. V žiadnom rozhodnutí sa neuvádza to čo tvrdí žalobkyňa t.j. že zárobok pred úrazom je presne zistiteľný, súd na neho nebude prihliadať a prizná viac. Zároveň poukázal na bežnú prax na Slovensku, že pokiaľ má podnikateľ platiť štátu dane, tak minimalizuje svoj zisk (daňový základ), aby platil dane čo najmenšie a odvoláva sa na zisky uvedené v daňovom priznaní ako reálne a správne. Pokiaľ však dôjde k úrazu tak podnikateľ tvrdí, že tieto údaje nie sú reálne, nakoľko sa z nich mala odvodiť strata na zárobku, ktorá mu už nevyhovuje. Pokiaľ sa na základe daňového priznania platili dane, musí sa brať daňové priznanie ako doklad o dosahovaných príjmoch.

6. Na základe odvolania podaného žalobkyňou Krajský súd v Trnave rozhodol vo veci dňa 17.12.2019 rozsudkom č.k. 11Co/278/20188-159 tak, že výrokom I. potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny, považujúc odvolanie žalobkyne za nedôvodné a výrokom II. žalobcovi priznal voči žalovanej nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu. Odvolací súd skonštatoval, že v plnom rozsahu preberá súdom prvej inštancie zistený skutkový stav a v celom rozsahu zdieľa i jeho právne závery, na ktoré v zmysle § 387 ods. 2 CSP odkazuje. Na zdôraznenie správnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolací súd uviedol, že žalobkyňa rok pred nehodou dosahovala riadny (reálny) príjem, ktorý zdokladovala daňovým priznaním, z ktorého vyplynulo, že nemá nárok na žiadnu rentu, nakoľko dosahovaný príjem bol nižší ako priznaný invalidný dôchodok. Argumenty žalobkyne, že výška jej príjmov z podnikania bola ovplyvnená začatím jej podnikania, kedy musela viac investovať do materiálneho vybavenia, odvolací súd považoval za nepreukázané tvrdenia. V tejto súvislosti uviedol, že z daňového priznania za rok 2008 vyplývajú výdavky vo výške 134.719,- Sk z toho za prenájom priestoru s nákladmi na energie a nájom zariadenia v súlade so zmluvou za nájom nebytových priestorov žalobkyňa mala výdavky spolu 92.028,- Sk, zvyšné výdavky žalobkyňa nepreukázala, teda či išlo o také výdavky, ktoré by už nebolo potrebné vynaložiť v ďalších rokoch podnikania.

7. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP s tým, že dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Navrhla, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zmenil a žalobe v plnom rozsahu vyhovel, žalobkyňi priznal nárok

na náhradu trov prvoinštančného, odvolacieho i dovolacieho konania. Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením č. k. 9Cdo/128/2020 z 29. marca 2022 dovolanie žalobkyne odmietol (§ 447 písm. f) CSP) a žalovanej priznal plný nárok na náhradu trov dovolacieho konania (§ 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP).

8. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej aj ústavný súd) nálezom z 13. októbra 2022 sp. zn. III. ÚS 446/2022-35 v konaní o ústavnej sťažnosti žalobkyne zrušil uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. marca 2022 sp. zn. 9Cdo/128/2020-185 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

9. Dovolací súd preto pristúpil k posúdeniu dôvodnosti podaného dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP, tak ako ich interpretačne vymedzil ústavný súd, teda či nezohľadnením špecifických okolností prípadu a prihliadaním len na predmetné daňové priznanie došlo k (ne)správnej aplikácii ustanovení § 447 OZ v spojení s § 445 OZ. Aj podľa názoru dovolacieho súdu údaje vo výdajoch a príjmoch v daňovom priznaní samé osobe, tak ako ich deklaruje a zaraďuje do príjmovej a výdavkovej časti priznania daňovník pre účely daňového konania, nie sú úplným, nemenným ani definitívnym stavom pre stanovenie (zistenie) výšky priemerného zárobku (príjmu) poškodeného (porovnaj Najvyšší súd Českej republiky sp. zn. 25 Cdo 2026/98 z 24. januára 2001). Daňové priznanie môže byť východiskom pre zisťovanie príjmov fyzickej osoby podnikateľa. Medzi ďalšie možno zaradiť i také príjmy a výdavky, ktoré sú z daňového hľadiska neuplatniteľné. Pokiaľ žalobkyňa poukazuje na špecifické okolnosti svojho prípadu (vek, profesionálnu perspektívu, krátkosť podnikania, snahu získať obživu vlastným pričinením od skončenia školy, budúce zárobkové možnosti i zabezpečenie jej výživy v ďalšom živote) môže sa pritom jednať aj o prípad, ktorý napriek existencii daňového priznania neumožňuje zistiť skutočné príjmy poškodeného pre účely stanovenia náhrady, v takom prípade treba zvažovať zisťovanie predpokladaného príjmu (pravdepodobného zárobku) v rozhodnom období. Dovolací súd na základe vyššie uvedeného dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP prípustné a zároveň aj dôvodné, preto Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací uznesením č. k. 9Cdo/243/2022 z 6. septembra 2023 uznesenie Krajského súdu v Trnave z 17. decembra 2019 sp. zn. 11Co/278/2018 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

10. Odvolací súd, viazaný názorom dovolacieho súdu pristúpil k preskúmaniu napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie zo dňa 14.02.2018 č.k. 19C/566/2015-114.

11. Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 34 Civilného sporového poriadku), po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 Civilného sporového poriadku), oprávneným subjektom – stranou, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 359 Civilného sporového poriadku), proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie pripúšťa (§ 355 ods. 1 Civilného sporového poriadku), po skonštatovaní, že podané odvolanie má zákonné náležitosti (§ 365 Civilného sporového poriadku) a že odvolateľ použil zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 365 ods. 1 písm. e), f), h) Civilného sporového poriadku), preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie i v medziach daných rozsahom (§ 379 Civilného sporového poriadku) a dôvodmi odvolania (§ 380 ods. 1 Civilného sporového poriadku), s prihliadnutím ex offio na prípadné vady týkajúce sa procesných podmienok, ktoré ale nezistil (§ 380 ods. 2 Civilného sporového poriadku), súc pritom viazaný skutkovým stavom, ako ho zistil súd prvej inštancie bez potreby zopakovať alebo doplniť dokazovanie (§ 383 Civilného sporového poriadku), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 Civilného sporového poriadku a contrario) a dospel k záveru, že odvolanie je dôvodné a rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 389 ods. 1 písm. c) Civilného sporového poriadku).

12. Predmetom konania je náhrada straty na zárobku žalobkyne pri invalidite uplatnená vo výške 27.177,67 eur od 13.5.2010 do 31.12.2015 a mesačná úrazová renta vo výške 424,55 eur od 1.1.2016 vždy do 15. dňa v mesiaci, spolu s úrokom zmeškania vo výške 5,05 % ročne od 16. dňa v mesiaci toho ktorého mesiaca do zaplatenia. Súd prvej inštancie napadnutým rozsudkom žalobu zamietol z dôvodu, že uplatnený nárok žalobkyne neexistoval, pretože žalobkyne je priznaný invalidný dôchodok od 13.5.2010 vo výške 200,60 eur a od 1.1.2011 vo výške 204,30 eur, t.j. cca 3- násobok toho čo reálne ako zisk uviedla v daňovom priznaní za rok 2008. Žalobkyňa napadla rozsudok súdu prvej inštancie odvolaním, v ktorom dôvodila splnením podmienok osobitného prístupu pri posudzovaní predmetného nároku, žalobkyňa reálne začala s výkonom podnikateľskej činnosti až v roku 2008, teda rok pred poškodením zdravia; živnosť v tom čase len rozbiehala, nemohla je naplno rozvinúť pre škodnú udalosť; údaje v daňovom priznaní nie sú spôsobilé preukázať riadny zárobok žalobkyne zo rok 2008 a to s poukazom

na rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 25Cdo/2016/98 zo dňa 24.1.2001 a tiež príjem žalobkyne, ktorý by pri normálnom behu vecí dosahovala; súd prvej inštancie nesprávne skutkovo uzavrel, že žalobkyňa vykonávala podnikateľskú činnosť od roku 2005; súd prvej inštancie nevykonal navrhované dokazovanie na zistenie možných zárobkov v odbore, v ktorom podnikala. Vzhľadom na uplatnené odvolacie dôvody je potrebné posúdiť či súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, či súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a či rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci a to aj s prihliadnutím na záväzný právny názor dovolacieho súdu vyslovený v danej veci v uznesení č.k. 9Cdo/243/2022 zo dňa 6. septembra 2023.

13. Podľa § 445 Občianskeho zákonníka strata na zárobku, ku ktorej došlo pri škode na zdraví, uhradzuje sa peňažným dôchodkom; pritom sa vychádza z priemerného zárobku poškodeného, ktorý pred poškodením dosahoval.

14. Podľa § 447 Občianskeho zákonníka náhrada za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti poškodeného alebo pri invalidite sa posúdi a suma tejto náhrady sa určí rovnako ako suma úrazovej renty podľa všeobecných predpisov o sociálnom poistení.

15. Nároky upravené v § 445 a nasledujúcich by mali sledovať plné odškodnenie škody na zdraví (nález ústavného súdu ČR IV. ÚS 444/11), teda, aby sa poskytnutím relatívnej náhrady došlo k reštitúcii, k stavu pred škodnou udalosťou. Predpokladom náhrady straty na zárobku je, že skutočne došlo k strate na zárobku a nielen k zníženiu pracovnej spôsobilosti. Strata na zárobku (ušlý zárobok a do budúca uchádzajúci zárobok) sa hradí peňažným dôchodkom, ktorý vypláca do budúca, v pravidelných mesačných sumách (dávkach). Náhrada straty na zárobku je typickou relatívnou reštitúciou. Za náhradu straty na zárobku treba považovať rozdiel medzi príjmami, ktoré poškodený dosahoval pred poškodením a príjmami, ktoré má alebo môže dosť dosahovať po poškodení zdravia. Strata na zárobku sa uhrádza peňažným dôchodkom vo forme opakujúcich sa peňažných plnení prepočítaných na určité mesačné splátky v závislosti od priemerného zárobku poškodeného pred poškodením zdravia. Jednorazovo sa uhradí strata na zárobku v prípade, že sa časti celkovej straty na zárobku už stali splatnými, a to ešte pred právoplatnosťou rozsudku, ktorými sa priznáva nárok na náhradu straty na zárobku. Náhradou za stratu na zárobku sa neodškodňuje samotná strata či zníženie pracovnej spôsobilosti, ale majetková ujma prejavujúca sa tým, že trvalou stratou (znížením) pracovnej spôsobilosti následkom ujmy na zdraví prichádza poškodený celkom či sčasti o zárobok, ktorý by nebol poškodenia na zdraví dosiahol. Nárok na náhradu za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti vzniká poškodenému len vtedy, ak nie je schopný pre svoje zdravotné postihnutie, za ktoré škodca zodpovedá vykonávať doterajšiu prácu a dosahovať tak zárobok, ktorý predtým mal, prípadne kedy bol uznaný invalidným alebo čiastočne invalidným. Náhrada straty na zárobku sa určuje podľa jeho priemerného podľa priemerného zárobku poškodeného v dobe predtým, ako došlo k poškodeniu na zdraví. Doktrína a judikatúra zastávajú názor, že strata na zárobku je širší pojem ako len strata na mzde, prípadne inom príjme z pracovného pomeru. Súdna prax priznáva stratu na zárobku aj po takú dobu, keď sa zárobok iba predpokladá zo zárobkovej činnosti, ktorú by poškodený vykonával neskôr, nebol poškodenia zdravia. V rozpore so spravodlivou náhradou škody by bolo nepriznanie nároku na náhradu za stratu na zárobku po skončení práceneschopnosti poškodenej osobe, ktorá síce nebola v čase poškodenia zdravia zamestnaná, a teda nemala zárobok alebo iný príjem nahrádzajúci zárobok, ale poberala podporu v nezamestnanosti (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 Cdo/32/02 zo dňa 10.9.2002 – publikovaný v Zbierke rozhodnutí a stanovísk R 29/2004).

Výška ušlého zárobku podnikateľa je daná rozdielom medzi celkovým príjmom z podnikania a nákladmi potrebnými na dosiahnutie tohto príjmu. Vychádza sa teda zo sumy, ktorú by za obvyklých okolností poškodený získal zo svojej činnosti s prihliadnutím na náklady, ktoré by na dosiahnutie týchto výnosov musel vynaložiť. Daňové priznanie nie je samo o sebe dôkazom o skutočných príjmoch a výdavkoch v súvislosti s výkonom zárobkovej činnosti podnikateľa a je len jednou z okolností, z ktorých možno vychádzať pri určení priemerného zárobku poškodeného pred vznikom škody (uznesenie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 25 Cdo 1920/99 z 22.11.2001, sp. zn. 25 Cdo 912/2009 z 19.4.2011).

16. V citovanom ustanovení § 447 je upravený režim náhrady škody na zdraví, ak poškodený po skončení pracovnej neschopnosti zostane trvale alebo čiastočne invalidným. Touto náhradou za stratu na zárobku sa nenahrádza samotná strata či zníženie pracovnej spôsobilosti, ale majetková ujma, ktorá sa prejavuje tým, že trvalou stratou (znížením) pracovnej spôsobilosti následkom ujmy na zdraví prichádza poškodený úplne alebo čiastočne o zárobok, ktorý by dosiahol nebol poškodenia zdravia. Ustanovenie § 447 predpokladá, že poškodený mal v dobe vzniku škody na príjem, z ktorého sa náhrada podľa

tohto ustanovenia vypočítava. Podľa judikatúry Najvyššieho súdu SR má poškodený na tento druh náhrady nárok aj v prípade, ak v čase vzniku škody takýto príjem nemal. Podľa tohto názoru nárok na náhradu za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti má poškodený aj v prípade, ak v čase vzniku škody nebol zamestnaný a nedosahoval žiadny zárobok, resp. iný príjem nahrádzajúci zárobok, ale poberal len podporu v nezamestnanosti. Poškodený musí v takomto prípade preukázať, že po skončení pracovnej neschopnosti sa chcel stať zárobkovo činnou osobou, k čomu nedošlo len v dôsledku poškodenia jeho zdravia. Pri určení výšky nároku na náhradu za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti treba vychádzať z pravdepodobného zárobku, ktorý by poškodený dosiahol nebyť poškodenia jeho zdravia (už vyššie uvádzaný rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 Cdo/32/02 zo dňa 10.9.2002 – publikovaný v Zbierke rozhodnutí a stanovísk R 29/2004).

Strata na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti alebo pri invalidite predstavuje majetkovú ujmu, ktorá vyplýva z rozdielu medzi zárobkom poškodeného pred vznikom škody a zárobkom po poškodení s pripočítaním prípadného invalidného alebo čiastočne invalidného dôchodku.

17. Problematickým a sporným v danej veci na účely uplatneného nároku bol zárobok žalobkyne pred vznikom škody (ku ktorej došlo 26.1.2009). Žalobkyňa v čase vzniku škody bola samostatne zárobková osoba vykonávajúca živnostenskú činnosť – kaderníctvo, vizážistické služby, kúpa tovaru na účely jeho predaja konečnému spotrebiteľovi (maloobchod) v rozsahu voľných živností na základe živnostenského listu zo dňa 24.11.2005 (č.l. 23). Výučný list v odbore kaderník získala dňa 21.6.2001. Následne maturitnou skúškou ukončila dennú formu štúdia odbor kozmetička a vizážistka vykonanou dňa 24.5.2005. Od 1.6.2005- 30.8.2005 vykonávala prácu na základe Dohody o vykonaní práce pre zamestnávateľa H. K.. K. L. (č.l. 20) a od 1.9.2005 u tohto zamestnávateľa vykonávala kadernícke a holičské práce na základe pracovnej zmluvy (č.l. 21,22). Dňa 31.12.2007 žalobkyňa uzavrela Zmluvu o podnájme nebytových priestorov a zmluvu o nájme hnutelných vecí s C. L. - K. E. za účelom poskytovania kaderníckych služieb, na dobu určitú do 31.12.2008. Z potvrdenia žalobkyne o podaní daňového priznania k dani z príjmov za rok 2008 vyplýva základ dane 39.086 Sk, príjem zo živnosti 173 805 a výdavky 134 719 Sk. Z uvedeného potom vychádza, že v celom roku 2008 (ktorý predchádzal poškodeniu zdravia) žalobkyňa vykonávala živnostenskú činnosť v odbore kaderník, pričom išlo o prvý rok vykonávania takejto samostatne zárobkovej činnosti.

18. Súd prvej inštancie pri posúdení dôvodnosti uplatneného nároku vychádzal z daňového priznania žalobkyne za rok 2008, konkrétne z toho čo uviedla ako zisk, pretože takýto príjem bol objektívne zistiteľný a následne porovnal tento ukazovateľ s výškou invalidného dôchodku priznaného žalobkyňi, ktorý je 3- násobný so ziskom uvedeným v daňovom priznaní, a preto uzavrel, že strata žalobkyňi nevznikla.

19. V tejto súvislosti žalobkyňa v odvolaní argumentovala, že údaje v daňovom priznaní za rok 2008 nie sú spôsobilé naplno preukázať ani riadny zárobok žalobkyne (s poukazom napr. na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 25Cdo/2016/98 zo dňa 21.1.2001) a už vôbec nie sú spôsobilé preukázať príjem žalobkyne, ktorý by v budúcnosti pri normálnom behu vecí dosahovala, nebyť poškodenia jej zdravia.

20. Odvolací súd (a rovnako aj súd prvej inštancie) je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu vysloveného v uznesení sp. zn. 9 Cdo/243/2022 zo dňa 6.9.2023, ktorý v bode 10.1 odôvodnenia uviedol, že „údaje vo výdavkoch a príjmoch v daňovom priznaní samé o sebe, tak ako ich deklaruje a zaraďuje do príjmovej a výdavkovej časti priznania daňovník pre účely daňového konania, nie sú úplným, nemenným ani definitívnym stavom pre stanovenie (zistenie) výšky priemerného zárobku (príjmu) poškodeného (porovnaj Najvyšší súd Českej republiky, sp. zn. 25 Cdo 2026/98 z 24. januára 2011). Daňové priznanie môže byť východiskom pre zisťovanie príjmov fyzickej osoby podnikateľa. Medzi ďalšie možno zaradiť i také príjmy a výdavky, ktoré sú z daňového hľadiska neuplatniteľné“.

21. Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky, sp. zn. 25 Cdo 2026/98 z 24. januára 2011 posudzoval zodpovednosť za škodu podľa zákona č. 58/1969 Zb., výšku škody, priemerný zárobok podnikateľa (advokáta). Predmetom dovolacieho prieskumu bol záver odvolacieho súdu, že žalobcovi nevznikla škoda spočívajúca v strate na zárobku, pretože z daňového priznania vyplýva daňová strata, ktorý spočíval na nesprávnom právnom posúdení v tom zmysle, že pri určení priemerného zárobku žalobcu bolo zvažované len jediné hľadisko, z ktorého odvolací súd bez ohľadu na konkrétne okolnosti prípadu vychádzal. Dovolací súd prisvedčil dovolateľovi v tom, že samotné zistenie údajov z daňového priznania

nie je jedinou rozhodujúcou okolnosťou pre určenie priemerného zárobku pred vzatím do väzby. Rozdiel medzi príjmami a výdavkami pre účely výpočtu dane z príjmu stanovuje totiž základ dane, nie priemerný zárobok ako základ pre zistenie výšky náhrady straty na zárobku podľa občianskoprávných predpisov. Výdavky a náklady, ktoré sa pre stanovenie základu dane od dosiahnutých príjmov odpočítajú, nemožno stotožňovať s nákladmi, ktoré je treba na ich dosiahnutie a udržanie vynaložiť. Daňové priznanie je teda iba východiskom a taktiež len jednou z okolností, z ktorých možno v danom prípade vychádzať pri určení priemerného zárobku žalobcu pred vzatím do väzby, nie však dôkazom o jeho skutočných príjmoch a výdavkoch v súvislosti s výkonom jeho profesie advokáta. K posúdeniu príjmov žalobcu z výkonu jeho advokátskej činnosti a nákladov na túto činnosť vynaložených je ďalšou významnou okolnosťou charakter jednotlivých príjmov a výdavkov uplatnených v daňovom priznaní. Objasnenie tohto charakteru sa neobíde bez ďalšieho dokazovania, ktoré (práve podľa okolností konkrétneho prípadu) sa bude týkať prvotných účtovných dokladov o príjmoch a výdavkoch, údajov v peňažnom denníku a pod., pričom nemožno vylúčiť ani vyžiadanie znaleckého posudku. Dovolací súd judikoval, že údaje o výdavkoch a príjmoch v daňovom priznaní nemôžu byť jediným hľadiskom pri určení výšky priemerného zárobku poškodeného v dobe pred vzatím do väzby a neposkytujú tak náležitý podklad pre posúdenie, či žalobcovi v dôsledku výkonu väzby vznikla škoda na strate na zárobku.

22. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej súd zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením je omyl súdu pri aplikácii práva na správne zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd neaplikoval príslušnú právnu normu, aplikoval nesprávnu právnu normu, obsah správnej právnej normy nesprávne interpretoval alebo správne zvolenú a správne interpretovanú právnu normu nesprávne aplikoval.

23. Pokiaľ súd prvej inštancie dospel k záveru, že strata na zárobku pri invalidite žalobkyni nevznikla, pretože z daňového priznania žalobkyne za rok 2008, konkrétne z toho čo uviedla ako zisk, pretože takýto príjem bol objektívne zistiteľný a následne porovnal tento ukazovateľ s výškou invalidného dôchodku priznaného žalobkyni, ktorý je 3- násobný so ziskom uvedeným v daňovom priznaní, pričom iné hľadiská súd nezvažoval, spočíva tento záver na nesprávnom právnom posúdení, pretože pri určení priemerného zárobku žalobkyne, ktorý pred poškodením zdravia dosahovala bolo posudzované len jediné hľadisko, z ktorého súd prvej inštancie výlučne vychádzal, bez ohľadu na konkrétne okolnosti prípadu. S vymedzením priemerného zárobku žalobkyne súdom prvej inštancie nemožno z vyššie uvedených dôvodov súhlasiť.

24. Uvedené dôvody týkajúce sa právneho posúdenia veci tak predstavovali dostatočný a opodstatnený dôvod pre zrušenie napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie a potreby vrátenia mu veci na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. S poukazom na uplatnenú odvoláciu argumentáciu, odvolací súd sa zaoberal aj otázkou či v prípade žalobkyne ide o odôvodnené okolnosti, ktoré by umožnili upustiť od striktného východiska priemerného zárobku poškodenej pred vznikom škody na zdraví a vychádzať z pravdepodobného zárobku poškodenej, ktoré zistenie je prípustné aj hrubým odhadom.

Takéto odôvodnené okolnosti podľa žalobkyne spočívajú v tom, že síce získala živnostenské oprávnenie na vykonávanie podnikateľskej činnosti už dňa 22.11.2005, reálne začala podnikateľskú činnosť vykonávať až v roku 2008, o čom svedčí zmluva o podnájme nebytových priestorov zo dňa 31.12.2007. Z tohto vyplýva, že reálne vykonávala podnikateľskú činnosť približne rok predtým, než u nej došlo k vzniku poškodenia zdravia pri dopravnej nehode dňa 26.1.2009. Žalobkyňa tiež poukazovala na to, že samostatnú zárobkovú činnosť na základe živnosti rozbiehala a zdôraznila, že v období pri vzniku živnostenského oprávnenia a počas prvých rokov podnikateľskej činnosti nevykazujú osoby dostatočné zárobky, pretože musia investovať väčšie množstvo výdavkov do materiálneho vybavenia, aby mohli činnosť ďalej rozvíjať a tiež je v prvotnom období zárobková činnosť spojená aj hľadaním a budovaním klientskej základne, pričom výška zárobkov sa kulminuje až v neskoršom období. Taktiež žalobkyňa dôvodila, že nemohla naplno rozvinúť svoju podnikateľskú činnosť, nie z vlastnej viny, a táto nevýhodná pozícia znamenala, že nemohla riadne preukázať svoje zárobkové pomery po plnom rozvinutí a ustálení svojej podnikateľskej činnosti, jej bola vlastne nútená konaním škodcu, ktorý jej spôsobil ťažkú ujmu na zdraví. Žalobkyňa tiež poukazovala na to, že mala potenciálne možnosti plne rozvinúť samostatnú zárobkovú činnosť, pretože mala všetky odborné predpoklady, aby v budúcnosti úspešne vykonávala činnosti definované v živnostenskom oprávnení a dosahovala zárobky v priemernej rovine zárobkov dosahovaných v rámci Slovenskej republiky. Preukázala tiež snahu, neustále sa vzdelávať a zlepšovať svoje zručnosti vo svojich oboroch. Tiež mala zakúpené vybavenie na zariadenie vlastných priestorov

na podnikanie, už nie prenajatých, ku ktorému zrealizovaniu nedošlo v dôsledku ťažkej ujmy na zdraví žalobkyne.

Žalobkyňa argumentovala širším výkladom § 445 Občianskeho zákonníka, poukazovala na základné funkcie právnej úpravy zodpovednosti za škodu, pričom súdna prax (R I 1768/28, rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2Cdo/32/02) za určitých okolností pripúšťa vychádzať zo pravdepodobného zárobku poškodeného pred poškodením zdravia a to v prípadoch, kedy je možné dôvodne predpokladať a spravodlivo očakávať, že poškodený pri riadnom behu vecí dosahoval zárobok, ktorý pred poškodením zdravia nedosahoval vôbec, alebo v nižšej výške.

Odvolací súd je tiež viazaný právnym názorom dovolacieho súdu vysloveného v uznesení sp. zn. 9Cdo/243/2022 zo dňa 6.9.2023, ktorý v bode 10.2 odôvodnenia uviedol, že "pokiaľ žalobkyňa poukazuje na špecifické okolnosti svojho prípadu (vek, profesionálnu perspektívu, krátkosť podnikania, snahu získať obživu vlastným pričinením od skončenia školy, budúce zárobkové možnosti i zabezpečenie jej výživy v ďalšom živote) môže sa pritom jednať aj o prípad, ktorý napriek existencii daňového priznania neumožňuje zistiť skutočné príjmy poškodeného pre účely stanovenia náhrady, v takomto prípade treba zvažovať zisťovanie predpokladaného príjmu (pravdepodobného zárobku) v rozhodnom období".

Podľa názoru súdu prvej inštancie nebol dôvod, aby súd vychádzal z predpokladaného príjmu žalobkyne v budúcnosti, pretože živnostenské oprávnenie získala viac ako 3 roky pred poškodením zdravia a pre posúdenie nároku považoval za irelevantné kedy reálne začala s podnikaním a objektívne prekážky brániace začať s podnikaním v čase získania živnostenského oprávnenia nepreukázala.

Pokiaľ súd prvej inštancie sa komplexne nezaoberal všetkými predstretými dôvodmi žalobkyne pre ktoré je opodstatnené zisťovať pravdepodobný zárobok v rozhodnom období, dopustil sa nesprávneho právneho posúdenia. Odvolací súd rozumie dôvodom pre ktoré uvedené zvažoval súd prvej inštancie iba okrajovo, pretože pre zistenie výšky priemerného zárobku žalobkyne vychádzal z daňového priznania a preto požiadavka žalobkyne zisťovať pravdepodobného zárobku bola vyhodnotená ako neopodstatnená. V danom štádiu konania však je potrebné konštatovať, že išlo o nesprávne právne posúdenie uplatneného nároku žalobkyne a súd prvej inštancie v dôsledku tohto nesprávneho právneho posúdenia nevykonal navrhnuté dôkazy. Žalobkyňa v prvoinštančnom konaní navrhovala vyžiadať zo Sociálnej poisťovni potvrdenie o poklese pracovnej schopnosti žalobkyne za účelom preukázania 100 % poklesu pracovnej schopnosti a zároveň žiadala poskytnúť lehotu na predloženie dôkazov za účelom preukázania pravdepodobného zárobku v odbore podnikateľskej činnosti vykonávanej žalobkyňou. Súd prvej inštancie navrhované dokazovanie nepripustil.

25. V odvolaní žalobkyňa poukazovala na naplnenie odvolacieho dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. e) Civilného sporového poriadku, pretože súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností.

Súdne rozhodnutie trpí skutkovými vadami, ak bol nesprávne vytvorený jeho skutkový základ. Táto nesprávnosť môže byť spôsobená aj tým, že súd chybné vyhodnotí návrh na vykonanie dôkazov.

Z uvedeného možno vyvodit', že súd prvej inštancie pochybil, ak nepripustil návrh na vykonanie dôkazov, ktoré by boli spôsobilé priniesť ďalšie relevantné skutkové tvrdenia.

26. Z vyššie uvedených dôvodov je možné konštatovať naplnenie uplatnených odvolacích dôvodov žalobkyňou.

27. S poukazom na vyššie uvedenú argumentáciu, súd prvej inštancie vec nesprávne právne posúdil tým, že aplikoval správne právne normy, ale ich nesprávne vyložil, napadnutý rozsudok nie je vecne správny. Odvolací súd preto napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie s použitím ustanovenia § 389 ods. 1 písm. c) Civilného sporového poriadku zrušil, pretože súd prvej inštancie v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia nevykonal navrhnuté dôkazy, ak nie je účelné doplniť dokazovanie odvolacím súdom a vec mu podľa ustanovenia § 391 ods. 1 Civilného sporového poriadku vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

28. Povinnosťou súdu prvej inštancie, súc pritom viazaný právnym názorom odvolacieho súdu podľa ustanovenia § 391 ods. 2 Civilného sporového poriadku a dovolacieho súdu podľa § 455 Civilného sporového poriadku, bude opätovne vec prejednať, znova vychádzajúc z výsledkov dokazovania posúdiť žalobou uplatnený nárok podľa príslušných právnych noriem. Pri aplikácii na vec sa vzťahujúcich právnych noriem je potrebné zohľadniť vyššie uvedený výklad. Bude potrebné vychádzať zo záveru, že daňové priznanie žalobkyne za rok 2008 nie je jedinou rozhodujúcou okolnosťou pre určenie priemerného zárobku v dobe pred vznikom škody a neposkytuje tak náležitý podklad pre posúdenie, či

žalobkyni vznikla škoda spočívajúca v strate na zárobku. Zároveň bude potrebné zväziť, či u žalobkyni sú naplnené špecifické okolnosti prípadu pre ktoré nie je možné zistiť skutočné príjmy pre účely stanovenia náhrady a zistiť pravdepodobný zárobok v rozhodnom období. V ďalšom konaní bude tiež potrebné vychádzať z predpokladu, že náhrada škody na zdraví je založená na zásade zabezpečiť občanom poškodeným ublížením na zdraví postačujúce hmotné prostriedky pre ich život. Významnou je tiež skutočnosť, že u žalobkyne práve ublíženie na zdraví je príčinou prečo sa nevie ďalej zaradiť do pracovného procesu. Zároveň bude potrebné mať na zreteli, že výklad na vec vzťahujúcich sa právnych noriem nesmie byť v rozpore s čl. 2 Základných princípov Civilného sporového poriadku. Výsledky vykonaného dokazovania je nevyhnutné potom vyhodnotiť vychádzajúc zo základného princípu voľného hodnotenia dôkazov zakotveného v Článku 15 Základných princípov Civilného sporového poriadku a v ustanovení § 191 ods. 1 Civilného sporového poriadku, a to najmä so sústredením sa na sporné otázky, ako aj odvolacie argumenty žalobkyne, tieto posúdiť z hľadiska všetkých na vec vzťahujúcich sa zákonných ustanovení a potom vo veci znova rozhodnúť. V odôvodnení rozhodnutia je nevyhnutné uviesť aj citáciu aplikovaných právnych noriem, vysvetlenie, ktoré zo skutkových zistení odôvodňujú aplikáciu práve týchto právnych noriem a dostatočnú argumentáciu pri ich výklade. Rozhodnutie je potrebné náležite v súlade s ustanovením § 220 ods. 2 Civilného sporového poriadku odôvodniť.

29. V novom rozhodnutí rozhodne súd prvej inštancie znova o nároku na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie, odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 Civilného sporového poriadku) a dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 Civilného sporového poriadku).

30. Senát odvolacieho súdu toto rozhodnutie prijal pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).